

(НИН, 24.09.2009)

„Шизофрена земља чини и наше позиције таквим. Тако сам ја истовремено и педер и наркоман и усташа и Шиптар и лопов. Ни то им није довољно, па ми одузимају унапред прилику да се браним, иако и не покушавам да одговорим на те луде оптужбе. Мој једини одговор је борба за промене које ће свима отворити шансу. И по мени та борба сувише често иритира друштво, али не могу да будем конформиста, отац троје деце који бира средњи пут, јер би то значило да сам човек који увек прво мисли на себе. Не пристајем на правило српске политике по коме свако може са сваким, уз услов да се ништа не мења“, овако Чедомир Јовановић, председник ЛДП, објашњава своју и позицију своје партије, односно, разлику у односу на друге политичаре у Србији. За НИН је говорио баш у време када је улицама Београда требало да парадира Поворка поноса, коју је ЛДП политички пригрлила јаче него било која друга партија.

Да ли бисте били спремни да, као што сте 1996. водили студентски протест, сада у оваквим околностима станете на чело Параде поноса?

- Не. Био би то корак назад за сам догађај који би добио онај политички контекст који ЛДП жели да избегне. Идеје које симболизује Поворка поноса су веће и шире од било које странке, па и од страначке идеје коју носи ЛДП. Моја обавеза да будем тамо је прво грађанска и људска, а тек онда политичка, иако вредности на којима желимо да градимо модерну Србију не могу да буду остварене без врло јасног односа странака према питањима која су још само овде табу.

Да ли сматрате да је отказивање скупа, у оваквој ситуацији, ипак, најпааметнији могући потез?

- Неприхватљиво је свођење свега на полицијски проблем и тестирање спремности жандарма да се бију на улицама с онима који су одрасли палећи џамије и узвикујући „Нож, жица, Сребреница“, а сада, у недостатку свега другог, патриотизам и мушкост доказују пребијањем људи. То сам рекао и министру Дачићу. Али, још је неприхватљивија немоћ људи на власти да нам кажу истину: да наша држава не постоји. Оно што се десило је само један од доказа да смо као грађани препуштени сами себи. То је сигнал да смо генерација која тек треба да створи државу, али не методима „државотворних“ странака који су нас довели до дна по којем се повлачимо.

Поново истичете немоћ људи на власти а бар два пута сте својим гласовима спасавали владајућу већину.

- Не мислим да спасавамо власт. Само немам права да лажем било кога предлажући му сурогат живота у лепом ЛДП у несрећној Србији која се распада. Не задовољава нас него обавезује опасност да, уместо климаве владе, добијемо неограничени хаос. То плаши сваког грађанина, изузев лешинара који у хаосу грчевито траже прилику да се врате на власт.

Што онда не преузмете одговорност и уђете у власт?

- Спремни смо да прихватимо све послове који прате амбицију Србије да постане модерна европска земља. Јасно је да не можемо бити део владајуће коалиције, иако није спорно да би се за ЛДП нашло још неко министарско место у највећој европској влади. Али, унутар те коалиције, поред жеље за нашим гласовима, не постоји способност за једину политику коју може да води ЛДП. Зато је за све најбоље да будемо ван владе, али да будемо и лидери и чувари европских вредности.

Један од тих европских потеза био је и усвајање Закона о информисању?

- Имао бих више разумевања за неке новинаре да су, поред права, прихватили и одговорност за учешће у тровању друштва које су довели до распада. Не видим да закон ограничава рад нормалних медија. Никада за нас сам закон није био у првом плану, јер је он више неспретан него репресиван. Ништа се драматично није десило, осим што су они који нису успели да изазову хаос његовим обарањем, другу прилику потражили на

улице, охрабрујући ултрадесничаре да заведу терор. А Србији не треба терор, него ред.

Ред као што постоји у Узбекистану и другим азијским земљама?

- Не, него ред који постоји у САД, Европи. У Швајцарској, ако хоћете. Сигуран сам да ваш власник, швајцарска компанија Рингијер, нема исто мишљење о закону као ви. Тамо за злоупотребе које се овде третирају новчаним казнама, новинару прети затвор.

Да ли је прави разлог гласања ЛДП-а за овакве измене Закона о информисању тај што „хоће да уђе у проевропску владу након избора, који се очекују идуће године“ (изјава Весне Пешић)?

- Нисмо неодговорни према друштву. И они који нису схватили, у последњих седам дана видели су на бруталан начин колико је опасно препустити друштво новом хаосу. Замислите техничку владу у изборној кампањи која треба да хапси групе које на смрт пребијају људе у центру града, док неке странке терцирају њиховом херојству. ЛДП не жели да без борбе омогући повратак оних који у дивљању криминалаца, у дресовима и без њих, са беџом или без њега, траже своју последњу шансу.

Али ти навијачи, који сад праве хаос, су годинама толерисани. И ви сте заједно с њима демонстрирали против Милошевића.

- Провео сам пет година на улици и никад нисам срео ниједног навијача. Они нису имали баш никакву улогу у протестима деведесетих. И тада и данас водили су своје ратове.

Да се вратимо на Закон о информисању. Како сте прихватили то што су Весна Пешић и Жарко Кораћ одбили да гласају као и остатак посланичке групе ЛДП-а? Да ли је можда у најави још неко издвајање из посланичке групе ЛДП-а, као што се издвојио Владан Батић?

- Ми смо другачија партија од оних које своје мишљење утврђују под шињелом. Код нас се од посланика не траже ни бланко оставке ни беса. Нико од њих није тражио како да гласају. Политика без разлика је за мене незамислива, баш као и политика која опстаје само на разликама. Све што су годинама радили, Жарка и Весну обавезује на став који су изнели, а ми остали смо, у хаосу који нисмо бирали, тражили шансу да нешто покушамо да урадимо. У основи није сукоб генерација, али свакако јесте генерацијски другачији поглед на тренутак и нашу улогу. Ми просто нисмо имали шта да чувамо.

Ускоро ће да се наврши пет година како сте затражили оснивање фракције у ДС-у из које је произашао ЛДП. За то време „разишли“ сте се са бројним блиским сарадницима (Горан Петровић, Биљана Србљановић, Бранислав Лечић...) а неки од њих су вас оптуживали за манак демократије у странци говорећи да је ЛДП приватно предузеће Чедомира Јовановића.

- Оснивајући ЛДП у новембру 2005. године рекли смо да живот у Коштуничиној Србији постаје немогућ и томе смо се супротставили као организована политичка снага. Четири године касније, колико год нас узнемиравала спорост ослобађања од трагова Коштуничине политике, вредности које смо тада промовисали уживају већинску подршку у друштву. Није спорно да већина жели европске интеграције, тржишне реформе, нормалне односе и сарадњу са суседима. Чак и Николићеви напредњаци се не усуђују да гласно позову против Уније, иако још шкргућу зубима када о њој причају. Развијајући терен за победу те политике, развијали смо и ЛДП и природно су се подизала и унутрашња очекивања и количина рада који морају да поднесу они који желе да учествују у политици ЛДП-а. Неки од оних које сте поменули тај развој нису могли да прате.

ДС је протеклог викенда имао главни одбор. Као бивши потпредседник ДС-а како данас видите ову странку? Један од првих потеза Бориса Тадића био је ваше уклањање из врха ДС-а? Ко се променио, ви или Тадић, ако сте данас поново „на истом путу“?

- У ту странку сам ушао кроз прозор и увек сам, за већину осим за Зорана, био страном тело. Мој однос са ДС се кристализовао тек након његовог убиства, отишли смо на различите стране. ДС у живо блато кохабитације са Коштуницом, а ја на политичку улицу. Никада нисам био у личном сукобом са Борисом што не умањује тежину наших разлика које нас, као политичаре, обавезују али нас не смеју лимитирати. За мене то значи да, без обзира на све практичне потврде, нећу да инсистирам на томе да је ДС у међувремену постао много ближи вредностима ЛДП, него што смо се ми померали према

њима. Спремност да не ликујемо над тим је наша инвестиција у опште добро.

Мислите да ДС посрће?

- Да, али у томе не видим никакву корист ни за ЛДП ни за било коју другу странку. Очигледно је да немају одговоре који су Србији потребни. Проблем је и камелеонски однос странке и њеног председника иза чијег ауторитета се стално скрива.

Највише критикујете министра спољних послова Вука Јерemiћа. Шта бисте му саветовали како да оствари боље односе у региону? Како сте ви стекли толике симпатије у суседству, „обожавају“ вас у Хрватској и БиХ?

- Није спорно да би, да се избори одржавају по систему Еуросонга, ЛДП победио. Сигурно бисмо добили све „дванаестице“ из региона. Али, победили бисмо и да у свет нису отеране стотине хиљада најталентованијих. А што се Јерemiћа тиче, он делује најархаичније у влади, иако је најмлађи. Министар са манжетнама. Својом или туђом вољом, преузео је улогу протагонисте политике континуитета у новој проевропској влади. И како се Србија буде приближавала Европи, тако ће стил и ароганција министра изгледати све промашеније.

Питах вас шта бисте му саветовали како да дође до бољих односа у региону; да ли је решење признавање грехова?

- Признања су имала смисла у одређеном времену. Сада је прекасно. До истине се стигло и без нас. Зато природу наших односа више не може да промени признање да је Сребреница геноцид, а Овчара или Подујево места ратних злочина. Балкану су потребне нове вредности које ће нас покренути. Никома не требају политичари који се посипају пепелом, него нови људи који ће променити и Србију и контекст целог региона. То је прва обавеза ЛДП. Начин на који се ми односимо према таквом изазову је основни разлог тог великог разумевања. Ми тамо не одлазимо као политички конвертити који на страни траже оно што не могу да добију у својој земљи. Сећам се гостовања на ХРТ, праћеног сусретом са загребачким интелектуалцима. Рекли су ми да никада у животу нису чули више аргумената због којих треба волети Србију.

Да ли сте и после ове светске кризе капитала остали „тврди неолиберал“? У свету се, изгледа полако одустаје од максиме „да тржиште решава све“. У САД најжешће критике Обама су оне да постаје социјалиста?

- Свет решава своје проблеме, али ЛДП жели да се у Србији напусти правило да држава одређује све: где радимо, кога смемо да волимо... Тржиште није савршено, али је много боље од принципа да је партијска књижица услов за сваки посао, а државна благајна уточиште за оне који на тржишту не би успели. Ми смо, живећи на периферији светских збивања дуго, а у систему свемоћне државе пола века, дубоко дезоријентисани и у тумачењу света. Ако промене, енергија и нови друштвени односи Обаму чине социјалистом, онда немам ништа против да ме и тако назовете. Као што њему не смета боја коже да мења Америку, тако ни нама идеолошка боја не смета да мењамо Србију.

Николић је постао политичар-вегетаријанац

Николић је права мера за конзервативне снаге у друштву јер наговештава много и суштински не мења ништа. У једном тренутку Тадићу је одговарао Николић, као што је Тадић одговарао Коштуници. Николић је из тога извукао аналогију и дошао до закључка да ће доћи до власти самим тим што га власт ствара. За разлику од Тадића, који је победио Коштуницу када је одлучио да промени своју политику и напусти Коштуничин фатализам, Николић мисли да то може и без политике, уверен да је довољно што су од политичара-људождера постали политичари-вегетаријанци.

Тадић је немоћан да стигне до циља

Тадић је парадигма Србије која покушава да се заштити тако што је спремна да крене у сваком правцу, а немоћна да стигне до циља. Србије која више не жели да преврће кости по Босни и на томе гради своју политику, али нема снаге да оде у Сарајево већ се заустави корак од њега, на Палама. Реч је о искорак у односу на време када су српски политичари обилазили костурнице по Источној Босни, доливајући уље на трагедију несрећног народа, али то није довољно за остварење амбиција европске Србије коју ми желимо.

Боље климава влада него хаос

Пише: Чедомир Јовановић
четвртак, 24 септембар 2009 14:26

(Разговор водио **Горислав Папић**)